

копски санъ до сега 13 архиереи за българскитѣ епархии вхтрѣ и внѣ отъ княжеството.

Голѣма часть отъ потомцитѣ на ония българи, къмъ които всеславниятъ патриархъ на епохата на народното ни пробуждане Отецъ Паисий се е обърналъ съ думитѣ: „О неразумне и юроде! Поради что се срамишъ да се наречешъ българинъ и не четиншъ по свой языкъ и не думашъ?“ съ грижитѣ и постоянството на Негово Блаженство, днеска сж се прибрали въ лоното на отеческата си църква. Днесъ тѣ се гордѣять съ името си — българинъ. Днеска съ стотини села и градове въ Македония и одринско сж се повърнали подъ вѣдомството на св. Екзархия, благодарение трудоветѣ и застъпничеството на Негово Блаженство и самоотвержеността на неговитѣ помощници — Високопрѣвосвященитѣ архиереи тамъ.

Голѣми и твърдѣ голѣми сж заслугитѣ на Негово Блаженство въ народно-просвѣтително отношение. До 1877. година въ Македония и одринско е имало само нѣколко десетки основни училища и тукъ тамъ, въ по-голѣмитѣ градове, по нѣкое и друго класно училище. Сега, споредъ послѣднитѣ свѣдѣния на покойния многозаслужившъ, народолюбивъ мжжъ и най-вѣщъ етнографъ на Македония, В. Кжичевъ, тамъ има вече първоначални училища, наредени по най-новитѣ изисквания на педагогията, около 870 съ 42,512 ученика приблизително; класни училища има 79 съ около 3385 ученика; гимназии, педагогически училища и семинарии 8, съ около 1170 ученика. Дѣто ще каже, сега вече имаме тамъ български училища кждѣ 975 съ около 46,067 ученика.

При многото си сериозни занимания, Негово Блаженство намира врѣме да се загрижва и непосредственно занимава съ възпитанието на младото поколѣние. Неговото умѣние, неговитѣ педагогични похвати, упражнявани надъ ученицитѣ въ Цариградската Духовна Семинария сж давали такива добри резултати, щото мнозина и отъ ветеранитѣ на учебното дѣло сж оставали зачудени. Ученици вироглави, упорити, непослушни често пакти сж бивали укротявани отъ него до тамъ, че сж заприличвали на кротки агнета.

Сега Н. Бл. ако и боленъ, изнемошѣлъ старецъ, пакъ непрѣстава да бди върху сждбинитѣ на своитѣ пасоми, особено на тѣзи въ Македония и одринско.